

ΠΡΟΛΕΤΑΡΙΑΚΗ ΔΙΧΤΑΤΟΡΙΑ ΚΑΙ ΤΑΞΙΚΟ ΚΟΜΜΑ

I

Κάθε ταξική πάλη είναι μιὰ πολιτική πάλη (Μάοξ)

Μιὰ πάλη πού περιορίζεται νὰ πετύχει: μιὰ διαφορετική κατανομή τῶν οἰκονομικῶν κερδῶν δὲν εἶναι ἀκόμα μιὰ πολιτική πάλη, γιατί δὲν κατευθύνεται ἐνάντια στήν κοινωνική δομή τῶν σχέσεων παραγωγῆς.

Ἡ ἀνατροπή στίς σχέσεις παραγωγῆς πού εἶναι χαρακτηριστικές μιᾶς κοινωνικῆς ἐποχῆς καί τῆς κυριαρχίας μιᾶς δεδομένης τάξης εἶναι τὸ ἀποτέλεσμα ἑνὸς παρατεταμένου πολιτικοῦ ἀγώνα, πού γνωρίζει συχνὰ προόδους καὶ ὑποχωρήσεις. Τὸ κλειδί αὐτοῦ τοῦ ἀγώνα εἶναι τὸ ζήτημα τοῦ Κράτους, τὸ πρόβλημα: «Ποιὸς κατέχει τὴν ἐξουσία;» (Λένιν).

Ὁ ἀγὼνας τοῦ μοντέρνου προλεταριάτου ἐκδηλώνεται καὶ γενικεύεται σὰν πολιτικός ἀγὼνας μὲ τὸ σχηματισμὸ καὶ τὴ δράση τοῦ τ α ξ ι κ ο ὄ κ ο μ μ α τ ο ς. Τὸ εἰδικὸ χαρακτηριστικὸ αὐτοῦ τοῦ κόμματος δρῖσκεται στήν ἐπόμενη θέση: ἡ ὀλοκληρωμένη ἀνάπτυξη τοῦ βιομηχανικοῦ καπιταλιστικοῦ συστήματος καὶ τῆς ἀστικής ἐξουσίας, προῖδν τῶν φιλελεύθερων καὶ δημοκρατικῶν ἐπαναστάσεων ὅχι μόνο δὲν ἀποκλείει ἱστορικά, ἀλλὰ προετοιμάζει καὶ ὀξύνει πάντοτε περισσότερο τὴν ἀντίφαση τῶν ταξικῶν συμφερόντων καὶ τὴν ἐξέλιξή της σὲ ἐμφύλιο πόλεμο, σὲ ἔνοπλο ἀγὼνα.

II

Τὸ κομμουνιστικὸ κόμμα καθορίζεται ἀπὸ τὴν πρόβλεψη καὶ ἀπὸ τὸ πρόγραμμα πού προαναφέραμε. Ὅσο ἡ μπουρζουαζία διατηρεῖ τὴν ἐξουσία, τὸ κομμουνιστικὸ κόμμα πληροῖ τὰ ἐξῆς καθήκοντα:

Πηγή: «Dittatura proletaria e partito di classe», Battaglia Comunista, No 3, 4, 5, χρόνος 1951.

α) Έπεξεργάζεται και διαδίδει τη θεωρία της κοινωνικής εξέλιξης, των οικονομικών νόμων που χαρακτηρίζουν το παρόν σύστημα στις σχέσεις παραγωγής, των ταξικών συγκρούσεων που απαραίτητα προκαλούν και τέλος του Κράτους και της επανάστασης.

β) Έξασφαλίζει την ενότητα και την ιστορική συνέχεια της προλεταριακής οργάνωσης. Η ένότητα δεν συνίσταται στην ύλική ανασύνταξη των εργατικών και μισο - εργατικών στρωμάτων που, εξ αίτιας του γεγονότος της κυριαρχίας που ασκείται από την εκμεταλλεύτρια τάξη, επηρεάζονται από τις πολιτικές ήγες και από διαφωνούσες μεθόδους δράσης, αλλά στη στενή διεθνή σύνδεση των πρωτοπορειών που είναι καθολικά προσανατολισμένες στην ολοκληρωτική επαναστατική γραμμή. Η επιμονή στη διεκδίκηση της συνεχούς διαλεκτικής γραμμής που συνδέει μεταξύ τους, τις θέσεις κριτικής και άγωνα που το κίνημα υπερασπίστηκε μέσα στη διαδοχή διαφορετικών καταστάσεων, πρέπει να είναι στο νού κάθε επαναστάτη.

γ) Προετοιμάζει από πολύ καιρό την ταξική κινητοποίηση και επίθεση χρησιμοποιώντας με τον κατάλληλο τρόπο κάθε δυνατότητα προπαγάνδας, ζύμωσης και δράσης σε κάθε ιδιαίτερο αγώνα που είχε σαν αίτιο άμεσες διεκδικήσεις. Αυτή η δράση οδηγείται στην κορύφωση με την οργάνωση ενός παράνομου και επαναστατικού μηχανισμού για την κατάληψη της εξουσίας.

Όταν ο γενικός συνθήκης και ο βαθμός της οργανωτικής πολιτικής και ταχτικής σταθερότητας του ταξικού κόμματος φτάνουν να θάλουν σε κίνηση όλο το μηχανισμό για την κατάληψη της εξουσίας, το κόμμα που οδήγησε την εργατική τάξη στη νίκη μέσα από τον κοινωνικό πόλεμο, την καθοδηγεί επίσης στο θεμελιώδες καθήκον που συνίσταται στη διάλυση και την καταστροφή των ενόπλων σωμάτων και της γενικής διοίκησης από τα όποια αποτελείται το καπιταλιστικό Κράτος, όπως και το δίκτυο των οργάνων, όποια και να είναι, που ισχυρίζονται ότι αντιπροσωπεύουν συντεχνιακές απόψεις ή συμφέροντα διαμέσου αντιπροσωπευτικών σωμάτων. Το άστικό ταξικό Κράτος, πρέπει σε κάθε περίπτωση να καταστραφεί είτε ισχυρίζεται ότι αντιπροσωπεύει την πλειοψηφία των πολιτών σε οποιαδήποτε τάξη κι αν ανήκουν, είτε είναι ή δι-

χτατορία, περισσότερο ή λιγότερο καμουφλαρισμένη, ενός κυβερνητικού μηχανισμού που ισχυρίζεται ότι του έχουν ανατεθεί μια έθνική, φυλετική ή κοινωνικό - λαϊκή αποστολή. Στην αντίετη περίπτωση είναι οι επαναστατικές δυνάμεις που θα συντριβούν.

III

Στην ιστορική φάση που ακολουθεί το ξήλωμα του μηχανισμού της καπιταλιστικής κυριαρχίας, το καθήκον του εργατικού πολιτικού κόμματος παραμένει εξ ίσου βασικό, εφόσον η ταξική πάλη συνεχίζεται, διαλεκτικά ανάποδη (δηλ. ενώ το προλεταριάτο είναι στην εξουσία κι η μπουρζουαζία ύποταγμένη, σημ. μετ.).

Η κομμουνιστική θεωρία του Κράτους και της επανάστασης χαρακτηρίζεται πριν απ' όλα από το γεγονός ότι αποκλείει κάθε πιθανότητα προσαρμογής του νομοθετικού κι εκτελεστικού μηχανισμού του άστικού Κράτους στο σοσιαλιστικό μετασχηματισμό της οικονομίας (σοσιαλ - δημοκρατική θέση). Άλλ' αποκλείει επίσης την πιθανότητα να συμπέσει μια σύντομη βίαιη κρίση με την καταστροφή του Κράτους και το μετασχηματισμό των παραδοσιακών οικονομικών σχέσεων που το άστικό Κράτος υπερασπιζότανε ως την τελευταία στιγμή (ανάρχική θέση). Δέν αποδέχεται άκόμα περισσότερο ότι η διαδικασία της συγκρότησης της καινούργιας οργάνωσης παραγωγής μπορεί ν' αφηθεί στην αυθόρμητη και διασκορπισμένη δράση των παραγωγών που είναι συγκροτημένοι κατά επιχείρηση ή κατά επαγγέλματα (συνδικαλιστική θέση).

Κάθε κοινωνική τάξη, που ή εξουσία της ανατράπηκε, άκόμα και με την τρομοκρατία, επιζητεί άρκετο καιρό μέσα στους ιστούς του κοινωνικού οργανισμού και, μακριά από το να εγκαταλείπει τις ελπίδες της για ρεθάνς, αναζητεί να ξαναοργανωθεί πολιτικά και να επαναφέρει την κυριαρχία της με βίαιο ή συγκαλυμμένο τρόπο. Έπαψε να είναι κυρίαρχη τάξη για να καταλήξει σε ήττα και σε ύποταγή, αλλά δέν εξαφανίστηκε ξαφνικά ώστόσο.

Με την κομμουνιστική οργάνωση, το προλεταριάτο θα εξαφανιστεί με τη σειρά του σαν τάξη, μαζί μ' όλες τις άλλες τάξεις, αλλά στο πρώτο στάδιο της μετα - καπιταλιστικής εποχής, ο ραγώνεται α ύ τ ο τ ο ε δ ι ο σ ε κ υ ρ ί α ρ χ η

στο μηχανισμό της φεουδαρχικής εξουσίας, δεν δίστασε να χρησιμοποιήσει τη δύναμη του Κράτους για να καταστείλει τις ανταρσιακές απόπειρες παλιόρθωσής της. "Όμως, ακόμα και τα πλέον τρομοκρατικά μέσα δεν δικαιολογήθηκαν ανοιχτά σαν ανάγκη του αγώνα ενάντια στους ταξικούς εχθρούς του καπιταλισμού. Παρουσιάστηκαν απεναντίας σαν μέτρα που κατευθύνονταν ενάντια στους π ρ ο δ ό τ ε ς του λαού, του έθνους, της πατρίδας, της πολιτικής κοινωνίας, όλες απόψεις κούφειες που τις ταύτιζαν στην πραγματικότητα με το ίδιο το Κράτος και ακόμα, πιο απλά, με την κυβέρνηση και το κόμμα στην εξουσία.

Χρησιμοποιώντας το Κράτος του

«για να συντρίψει την αναπόφευκτη και απελπισμένη αντίσταση της μπουρζουαζίας» (Δένιν).

το νικηφόρο προλεταριάτο θα χτυπήσει τους παλιούς κυρίους και τους τελευταίους τους υποστηρικτές κάθε φορά που υπερασπιζόμενοι λογικά τα ταξικά τους συμφέροντα, θα έναντιώνονται στα μέτρα, που θα έχουν σαν σκοπό να ξεριζώσουν το οικονομικό πρόνομο. Αυτά τα κοινωνικά στοιχεία θα διατηρηθούν έξω από το μηχανισμό της επαναστατικής εξουσίας, σε μια παθητική κατάσταση: κάθε φορά που θα επιχειρούν να βγούν έξω από αυτή την επιβαλλόμενη παθητικότητα, η υλική δύναμη θα τους λυγίζει. Δεν θα συμμετάσχουν σε κανένα «κοινωνικό συμβόλαιο», δεν θα έχουν κανένα «νόμιμο ή πατριωτικό καθήκον». Πραγματικοί δέσμοι: του κοινωνικού πολέμου (όπως ήταν έξ άλλου για την γιακωβίνικη μπουρζουαζία οι αριστοκράτες και ο κληρός) δεν θα έχουν τίποτε να π ρ ο δ ώ σ ο υ ν, έφοσον δεν θα τους έχει ζητηθεί κανένας γελοῖος όρκος νομιμοπροσύνης.

δ) Η ιστορική άχτινοβολία των λαϊκών συνελεύσεων και των δημοκρατικών συντακτικών συνελεύσεων δεν μπόρεσε ν' αποκρύψει το γεγονός ότι, από τη γέννησή του, το αστικό Κράτος και δημιουργήσε ένοπλα σώματα και μια αστυνομία για τον έσωτερικό και έξωτερικό αγώνα ενάντια στις δυνάμεις του παλιού καθεστώτος και διάσπασε ν' αντικαταστήσει την άγχόνη με τη λαϊμητόμο. Αυτός ο έκτελεστικός μηχανισμός, ήταν έπιφορτισμένος να διοικεί τα νόμιμα σώματα τόσο στο γενικό ιστορικό πλαίσιο όσο και ενάντια

στις μεμονωμένες παραβιάσεις των κανόνων έρμοδιοτήτων και ανταλλαγών που χαρακτηρίζουν την οικονομία που βασίζεται πάνω στην ιδιοκτησία. Είναι άρα έντελως φυσικό το ότι άντέδρασε ενάντια στα πρώτα προλεταριακά κινήματα που, έστω και ένστικτωδώς, απειλούσαν τις αστικές μορφές παραγωγής. Η έπιδημική πραγματικότητα του καινούργιου κοινωνικού δυαλισμού αποκρύφτηκε από το παιχνίδι του «νομοθετικού» μηχανισμού που ίσχυριζόταν ότι θα εξασφαλίσει τη συμμετοχή όλων των πολιτών και όλων των κομματικών απόψεων στο Κράτος και στην κατεύθυνσή του μέσα σε κλίμα από τέλειες συνθήκες ίσορροπίας και κοινωνικής γαλήνης.

Σαν ανοιχτή ταξική διχτατορία το προλεταριακό Κράτος δεν θα παρουσιάσει διάκριση της εξουσίας ανάμεσα στα δύο όργανα, νομοθετικό και έκτελεστικό, που θα ταυτιστούν. Η διάκριση μεταξύ νομοθετικού και έκτελεστικού είναι πράγματι χαρακτηριστική του καθεστώτος που αποκρύπτει και προστατεύει τη διχτατορία μι-
ας μοναδικής τάξης κάτω από μια έξωτερική δομή πολυ-ταξική και πολυ-κομματική.

«Η Κομμούνια δεν ήταν μια κοινοβουλευτική συνέχεια αλλά ένα όργανο εργασίας» (Μάρξ).

ε) Σε απόλυτη συμφωνία με μια άτομιστική ιδεολογία που η ιστορική μυστικοποίηση απλώνει άδιάκριτα σ' όλους τους πολίτες, και που είναι η διανοητική ανταύγεια μιας πραγματικής οικονομίας βασισμένης πάνω στο μονοπώλιο της ιδιοκτησίας από μια τάξη, το αστικό Κράτος στην κλασσική του μορφή δεν ήθελε να παραδεχτεί ανάμεσα από το μεμονωμένο άτομο και το κέντρο της εξουσίας του νόμιμου Κράτους άλλες ένδιάμεσες οργανώσεις εκτός από τις εκλεγμένες συνταγματικές συνελεύσεις. Άνέχτηκε τους συλλόγους και τα πολιτικά κόμματα, απαραίτητα κατά τη διάρκεια της εξέγερσης, με τη δημιουργική διαθεσίωση για έλευθερία σκέψης και τις απλές θρησκευτικές ομάδες και έκλογικές οργανώσεις. Σε μια δεύτερη φάση, η πραγματικότητα της ταξικής καταπίεσης υποχρέωσε το Κράτος ν' ανέχεται ένώσεις οικονομικών συμφερόντων, τα έργατικά συνδικάτα, που φοβόταν σαν ένα «Κράτος μέσα στο Κράτος». Τελικά οι καπιταλιστές υιοθέτησαν μορφές συνδικαλιστικής άλληλεγγύης σύμφωνες με τους δικούς τους ταξικούς

σκοπούς, ενώ το αστικό Κράτος αναλάμβανε από άλλου ν' απορροφήσει και ν' αποδυναμώσει τα εργατικά συνδικάτα, με την αίτια της ν ό μ η ς ά ν α γ ώ ρ ι σ η ς, αφαιρώντας τους κάθε αυτονομία, ώστε να εμποδίσει το επαναστατικό κόμμα να τὰ διευθύνει.

Τὰ εργατικά συνδικάτα θὰ υπάρξουν μέσα στο προλεταριακό κράτος, ἐφόσον υπάρχουν ἐργοδότες ἢ τουλάχιστον ἀπρόσωπες ἐπιχειρήσεις πού μέσα τους οἱ ἐργάτες θὰ παραμείνουν μισθωτοὶ πληρωμένοι με χρήματα. Ὁ ρόλος τους θὰ εἶναι νὰ προστατεύουν τὸ ἐπίπεδο ζωῆς τῆς ἐργαζόμενης τάξης, ἢ δὲ δράση τους σχετικὰ μ' αὐτό, παράλληλη με τὴ δράση τοῦ κόμματος καὶ τοῦ Κράτους. Τὰ συνδικάτα μὴ ἐργατικῶν κατηγοριῶν θὰ ἀπαγορευτοῦν. Πράγματι, στὸ ἐπίπεδο τῆς διανομῆς τῶν εἰσοδημάτων μεταξὺ τῆς ἐργατικῆς τάξης καὶ τάξεων μὴ προλεταριακῶν ἢ μισο - προλεταριακῶν, ἢ μεταχείριση τοῦ ἐργαζόμενου θὰ μπορούσε ν' ἀπειληθεῖ ἀπὸ ἄλλους λόγους ἔξω ἀπὸ τίς ἀνώτατες ἀπαιτήσεις τοῦ γενικοῦ ἐπαναστατικοῦ ἀγώνα ἐνάντια στὸ διεθνεῖς καπιταλισμό. Ἄλλ' αὐτὴ ἢ τελευταία πιθανότητα, πού θὰ ὑπάρχει γιὰ πολὺ καιρὸ, δικαιολογεῖ τὸ ρόλο τοῦ δευτέρου πλάνου τοῦ συνδικάτου σχετικὰ με τὸ πολιτικὸ κομμουνιστικὸ κόμμα, διεθνεῖς ἐπαναστατικὴ πρωτοπορία, πού σχηματίζει ἓνα ἐνιαῖο μπλόκ με τὰ ἀγωνιζόμενα κόμματα στὶς ἀκόμα καπιταλιστικὲς χώρες κι ἔχοντας, στὴν τέτοια πρωτοπορία, τὰ ἡνία τοῦ ἐργατικοῦ Κράτους.

Τὸ προλεταριακὸ Κράτος δὲν μπορεῖ νὰ ἐκφράζεται παρὰ ἀπὸ ἓνα μόνο Κόμμα κι αὐτὸ δὲν θὰ εἶχε κανένα νόημα πραγματικὸ ν' ἀπαιτηθεῖ ὥστε αὐτὸ τὸ κόμμα νὰ στελεχώνει μιὰ στατιστικὴ πλειοψηφία, ἢ νὰ ὑποστηρίζεται ἀπὸ μιὰ τέτοια πλειοψηφία στὶς «λαϊκὲς συνελεύσεις», παλιὰ αστικὴ παγίδα. Μεταξὺ τῶν ἱστορικῶν πιθανοτήτων, πρέπει νὰ ληφθεῖ ὑπ' ὄψη ἢ ὑπαρξὴ πολιτικῶν κομμάτων πού ἀποτελοῦνται φαινομενικὰ ἀπὸ προλεταρίους, ἀλλὰ πού ὑφίστανται τὴν ἐπιρροὴ τῶν ἀντεπαναστατικῶν παραδόσεων ἢ τῶν ἐξωτερικῶν καπιταλισμῶν. Αὐτὴ ἢ ἀντίφαση, ἢ πιὸ ἐπικίνδυνη ἀπ' ὅλες, δὲν μπορεῖ νὰ λυθεῖ με τὴν ἀναγνώριση «τυπικῶν δικαιωμάτων», οὔτε με τὸ νὰ ζητᾶει κανεὶς τὴ γνώμη τῶν μαζῶν μέσα στὰ πλαίσια μιᾶς ἀφηρημένης «δημοκρατίας στοὺς κόλπους τῆς τάξης». Ἄν παρουσιαστῆ, πρόκειται τότε γιὰ μιὰ κρίση πού θὰ

λυθεῖ πάνω στὸ ἐπίπεδο τοῦ συσχετισμοῦ τῶν δυνάμεων. Δὲν ὑπάρχει στατιστικὸ σύστημα ἱκανὸ νὰ ἐγγυηθεῖ τὴν καλὴ ἐπαναστατικὴ λύση· αὐτὴ θὰ ἐξαρτηθεῖ μόνο ἀπὸ τὸ βαθμὸ τῆς σταθερότητας καὶ τῆς σαφήνειας τοῦ ἐπαναστατικοῦ κινήματος στὸν κόσμο. Ἐδῶ κι ἓναν αἰῶνα στὴ Δύση ὅπως καὶ πενήντα χρόνια στὴν Ἀνατολὴ στὴν τσαρική αὐτοκρατορία, οἱ μαρξιστὲς εἶχαν δίκιο νὰ δηλώνουν στοὺς ἀφελεῖς δημοκράτες ὅτι οἱ καπιταλιστὲς κι οἱ ἰδιοκτῆτες εἶναι ἢ μειοψηφία κι ἄρα τὸ μόνο πραγματικὸ καθεστῶς τῆς πλειοψηφίας εἶναι ἐκεῖνο τῶν ἐργαζόμενων. Ἄν με τὴ λέξη δημοκρατία, ἐννοοῦν τὴν ἐπιβολὴ τῆς θέλησης τῆς πλειοψηφίας, οἱ δημοκράτες ἔπρεπε νὰ εἶχαν πάρει τὴ δικιά μας ταξικὴ τοποθέτηση. Ἄλλ' ἀκόμα καὶ στὴν κατὰ γράμμα ἐννοια («ἐξουσία τοῦ λαοῦ») ὅπως καὶ στὴν κοινὴ χρησιμοποίησι πού τῆς γίνεται ὀλοένα καὶ περισσότερο, ἢ λέξη δημοκρατία σημαίνει «ἐξουσία πού ἀνήκει ὄχι σὲ μιὰ τάξη, ἀλλὰ σ' ὅλες». Εἶναι λοιπὸν γι' αὐτὴ τὴν ἱστορικὴ αἰτία, πού πρέπει ἐπίσης, ἀντικρούοντας μαζί με τὸν Λένιν τὴν «ἀστικὴ δημοκρατία» καὶ τὴ «δημοκρατία γενικὰ», νὰ ἀποκλειοῦμε ἐξ ἴσου πολιτικὰ καὶ θεωρητικὰ αὐτὴ τὴν ἀντίφαση στοὺς ὅρους πού εἶναι ἢ «ταξικὴ δημοκρατία» ἢ ἢ «ἐργατικὴ δημοκρατία».

Ἡ διχτατορία πού προβλέπεται ἀπὸ τὸ μαρξισμὸ εἶναι ἀπαραιτήτη ἀκόμα κι ἂν δὲν μπορεῖ νὰ εἶναι ὁμόφωνα παραδεκτὴ κι ἐφόσον δὲν θὰ ἔχει τὴν ἀφέλεια νὰ παραιτηθεῖ ἐπειδὴ δὲν θὰ ἔχει συγκεντρώσει τὴν πλειοψηφία. Ἀκόμα λιγότερο δὲν θὰ διακινδυνέψει νὰ ταυτιστεῖ με μιὰ διχτατορία ἀτόμων ἢ ομάδων πού θὰ εἶχαν ὑποκαταστήσει τὴν ἐργατικὴ τάξη, ἐφόσον θὰ διακηρύσσει πάντοτε ἀνοιχτὰ αὐτὴ τὴν ἀλήθεια. Στὴν ἐπανάσταση χρειάζεται ἢ διχτατορία διότι θὰ ἦταν γελοῖο νὰ ὑποταγεῖ στὸ 100 ο) ο ἢ στὸ 51 ο) ο τῶν γνωμῶν. Ἐκεῖ ὅπου παρουσιάζονται με ἰδιαίτερη ἐμφαση τέτοια νόμμερα, εἶναι σίγουρο ὅτι ἢ ἐπανάσταση προδόθηκε.

Συμπερασματικὰ, τὸ ΚΚ θὰ κυβερνήσει μόνο καὶ δὲν θὰ ἐγκαταλείψει ποτὲ τὴν ἐξουσία, χωρὶς ἓναν ὀλικὸ ἀγώνα. Αὐτὴ ἢ θαρραλέα διακήρυξη τῆς θέλησης νὰ μὴν ὑποκύπτουμε στὴν ἀπάτη τῶν ἀριθμῶν καὶ νὰ μὴ τοὺς χρησιμοποιοῦμε, θὰ βοηθήσει στὸν ἀγώνα ἐνάντια στὸν ἐκφυλισμὸ τῆς ἐπανάστασης.

Τὸ ἀνώτατο στάδιο τοῦ κομμουνισμοῦ, πού δὲν θὰ γνωρίζει πλέον οὔτε παραγωγὴ ἐμπορευμάτων, οὔτε χρήματα, οὔτε ἔθνη

και πού θα δει, έξ άλλου, τὸ θάνατο τοῦ Κράτους, τὰ συνδικάτα θὰ χάσουν κάθε αἰτία ὑπαρξῆς. Σὴν ὀργανωμένη πρωτοπορία τοῦ ἀγῶνα τὸ κόμμα θὰ εἶναι ἀπαραίτητο, ἐφόσον θὰ ὑπάρχουν τὸν κόσμο κατάλοιπα τοῦ καπιταλισμοῦ. Ἐπὶ πλέον, θὰ διατηρεῖ πάντατο καθήκον τοῦ θεματοφύλακα και τοῦ προπαγανδιστῆ τῆς κοινωνικῆς θεωρίας δίνοντας μιὰ γενικὴ ἀποψη τῆς ἐξέλιξης τῶν σχέσεων μεταξύ τῆς ἀνθρώπινης κοινωνίας και τοῦ ὀλικοῦ κόσμου.

V

Ἡ μαρξιστικὴ ἀποψη, πού ἀντικαθιστᾷ τὶς κοινοβουλευτικὲς συνελεύσεις μὲ ὄργανα ἐργασίας, δὲν μᾶς φέρνει καθόλου πίσω στὴν «οἰκονομικὴ δημοκρατία» πού θὰ προσάρμοζε τὰ ὄργανα τοῦ Κράτους στοὺς χώρους δουλειᾶς, στὶς παραγωγικὲς ἢ ἐμπορικὲς μονάδες κλπ., ἀποκλείοντας ἀπὸ κάθε ἀντιπροσωπευτικὴ λειτουργία, τοὺς ἐναπομείναντες ἐργοδότες και τὶς οἰκονομικὲς ὀντότητες πού παραμένουν ἰδιοκτῆτες. Ἡ κατάργηση τοῦ ἐργοδότη και τοῦ ἰδιοκτῆτη δὲν εἶναι παρὰ τὸ μισὸ τοῦ σοσιαλισμοῦ· τὸ ἄλλο μισὸ, πού τὸν ἐκφράζει πιὸ πολὺ εἶναι ἡ ἐξάλειψη τῆς

«καπιταλιστικῆς οἰκονομικῆς ἀναρχίας» (Μάρξ).

Ὅταν ἡ καινούργια σοσιαλιστικὴ ὀργάνωση γεννηθεῖ και ἀναπτυχθεῖ — ἐνῶ τὸ ἐπαναστατικὸ κόμμα και τὸ Κράτος θὰ εἶναι σ' αὐτὴ τὴ φάση στοὺς πρώτο πλάνο — δὲν θὰ περιοριστοῦμε στοὺς χτύπημα τῶν ἐργοδοτῶν και τῶν παλιῶν τους ἐπιστατῶν: θὰ ξαναδιανείμουμε μ' ἐντελῶς πρωτότυπο και καινούργιο τρόπο τὰ κοινωνικὰ καθήκοντα και τὶς ὀποχρεώσεις μεταξύ τῶν ἀτόμων.

Τὸ δίκτυο τῶν ἐπιχειρήσεων και τῶν ὕπηρεσιῶν, ὅπως κληρονομήθηκε ἀπὸ τὸν καπιταλισμὸ, δὲν θὰ μπορεῖ νὰ τεθεῖ λοιπὸν σὰν βάση ἐνὸς συστήματος «ἐπικρατείας», δηλαδὴ ἀντιπροσωπευτικῆς τῆς ἐξουσίας στοὺς ἐσωτερικὸ τοῦ Κράτους και ὡς τὰ κεντρικὰ ὄργανά του. Εἶναι ἀκριβῶς ἡ παρουσία τοῦ Κράτους μιᾶς μοναδικῆς τάξης και τοῦ κόμματος, γεροδεμένου, ποιτικῶς ἐνιαίου και ὀμογενοῦς, πού θὰ προσφέρει τὸ μᾶξιμουμ τῶν εὐνοϊκῶν συνθηκῶν γιὰ τὴν ἀναδιοργάνωση τῆς κοινωνικῆς μηχανῆς, λιγοστεύοντας στοὺς μίνιμουμ τὴν πίεση τῶν περιορισμένων συμφερόντων μικρῶν

ὀμάδων, και δίνοντας τὸ μᾶξιμουμ τοῦ θάρους στὰ γενικὰ δεδομένα και στὴν ἐπιστημονικὴ μελέτη γιὰ τὸ συλλογικὸ καλὸ. Οἱ ἀλλαγὲς μέσα στὴν παραγωγικὴ μηχανὴ θὰ εἶναι τεράστιες: ἀρκεῖ νὰ σκεφτεῖ κανεὶς τὸ πρόγραμμα τοῦ ἀναποδογυρίσματος τῶν σχέσεων μεταξύ πόλης και ὕπαιθρου πάνω στοὺς ὀποιοὺς ὀ Μάρξ και ὀ Ἐνγκελς τόσο ἐπέμειναν και πού εἶναι: σὲ ὀλικὴ ἀντίθεση μὲ τὴν τάση πού θριαμβεύει σήμερα σ' ὀλες τὶς γνωστὲς χώρες.

Τὸ δίκτυο χαρτογραφημένο πάνω στοὺς τόπους δουλειᾶς εἶναι λοιπὸν μιὰ ἀνεπαρκὲς διατύπωση πού δὲν κάνει παρὰ νὰ ξανακασιάρει τὶς παλιὲς προυτονικὲς και λασσαλικὲς θέσεις πού ὀ μαρξισμὸς ἀπὸ καιρὸ ἀπέριψε και ξεπέρασε.

VI

Ὁ ὀρισμὸς τῶν τύπων ἐπαφῆς μεταξύ τῆς βάσης και τῶν κεντρικῶν ὀργάνων τοῦ ταξικοῦ Κράτους ἐξαρτᾶται ἰδίως ἀπὸ τὴ συμβολὴ τῆς ἱστορικῆς διαλεκτικῆς και δὲν μπορεῖ νὰ εἶναι προῖόν οὔτε τῶν «αἰώνιων ἀρχῶν», οὔτε τοῦ «φυσικοῦ δικαίου» ἢ ἐνὸς ἱεροῦ και ἀπαραδίαστου Συντάγματος. Κάθε λεπτομέρεια αὐτοῦ τοῦ μηχανισμοῦ θὰ ἦταν καθαρὴ οὔτοπια. Δὲν ὑπάρχει σταγόνα οὔτοπίας στοὺς Μάρξ, λέει ὀ Ἐνγκελς. Ἀκόμα και ἡ ἰδέα τῆς περιφημῆς ἀντιπροσωπευτικῆς τῆς ἐξουσίας τοῦ ἀπομονωμένου ἀτόμου (τοῦ ψηφοφόρου) μὲ μιὰ πλατωνικὴ πράξη πού εἶναι ἀποτέλεσμα τῆς ἐλευθέρης γνώμης του, πρέπει ν' ἀφεθεῖ στὰ σύννεφα τῆς μεταφυσικῆς. Ἡ γνώμη εἶναι στὴν πραγματικότητα τὸ ἀντίκρουσμα τῶν ὀλικῶν συνθηκῶν και τῶν κοινωνικῶν μορφῶν, και ἡ ἐξουσία μιὰ ἐπέμβαση φυσικῆς δύναμης.

Τὸ ἀρνητικὸ χαρακτηριστικὸ τῆς ἐργατικῆς δικτατορίας εἶναι: ξεκάθαρα καθορισμένο: ἀστοὶ και μισο-αστοὶ δὲν θὰ ἔχουν πολιτικὰ δικαιώματα, θὰ ἐμποδιστοῦν μὲ τὴ βία νὰ συγκροτηθοῦν σὲ σῶμα κοινῶν συμφερόντων ἢ σὲ ὀμάδες πολιτικῆς ζύμωσης, δὲν θὰ μπορέσουν ποτὲ νὰ ψηφίζουν ἀνοιχτά, οὔτε νὰ ἐκλέγουν, οὔτε νὰ ἀντιπροσωπεύονται ἀπὸ ὀποιονδήποτε σὲ κάποιο «πόστο» ἢ λειτουργία. Ἀλλ' ἀκόμα και ἡ σχέση μεταξύ τοῦ ἐργαζόμενου, ἀναγνωρισμένου και ἐνεργοῦ μέλους τῆς τάξης στὴν ἐξουσία, και τοῦ κρατικῶν μηχανισμοῦ, θὰ χάσει τὸν ψεύτικο και ἀπατηλὸ χαρακτή-

ρα μιᾶς ἀντιπροσώπευσης τῆς ἐξουσίας, μιᾶς ἀντιπροσώπευσης διαμέσου ἐνὸς βουλευτοῦ, ἐνὸς ψηφοδέλιου, ἐνὸς κόμματος. Ἡ ἀντιπροσώπευση εἶναι στήν πραγματικότητα ἡ παραίτηση ἀπὸ τὴν πιθανότητα μιᾶς ἄμεσης δράσης καὶ ἡ δῆθεν «ἀρχή» τοῦ δημοκρατικοῦ δικαιώματος δὲν εἶναι παρὰ μιὰ παραίτηση, τὶς περισσότερες φορές πρὸς ὄφελος τῶν ἀπατεώων.

Τὰ ἐργαζόμενα μέλη τῆς κοινωνίας θὰ συγκροτηθοῦν σὲ τοπικούς καὶ γεωγραφικούς ὁργανισμούς, σύμφωνα μὲ τὴν κατοικία τους καί, σὲ μερικές περιπτώσεις, μὲ τὶς μετακινήσεις πού θὰ τοὺς ἐπιβάλλει ἡ συμμετοχή τους στήν παραγωγική μηχανή πού θὰ εἶναι σὲ πλήρη μετασχηματισμό. Μὲ τὴν ἀδιάκοπη καὶ συνεχῆ δράση τους θὰ ἐξασφαλιστεῖ ἡ συμμετοχή ὄλων τῶν κοινωνικῶν, ἐνεργῶν στοιχείων στὰ γρανάζια τοῦ μηχανισμοῦ τοῦ Κράτους, καὶ ἄρα στή διαχείριση καὶ στήν ἐξάσκηση τῆς ταξικῆς ἐξουσίας. Τὸ νὰ καταστρωθεῖ τὸ σχέδιο αὐτῶν τῶν γρανάζιων πρὶν ὁ ταξικός συσχετισμὸς ἀπὸ τὸν ὁποῖο θὰ γεννηθοῦν, προσδιοριστεῖ συγκεκριμένα, εἶναι ἀδύνατο πρᾶγμα.

VII

Ἡ Κομμούνια καθόρισε ὡς τὰ πῶς σημαντικὰ κριτήρια (Μάρξ, Ἐνγκελς, Λένιν) ὅτι τὰ μέλη της καὶ οἱ λειτουργοὶ της θὰ ἦταν ἀνακαλέσιμοι σὲ κάθε στιγμή καὶ ὅτι οἱ ἀποδοχές τους δὲν θὰ ξεπέρασαν τὸ μέσο ἐργατικὸ μισθό. Κάθε διαχωρισμὸς ἀνάμεσα σὲ παραγωγούς στήν περιφέρεια καὶ γραφειοκρατίας στὸ κέντρο ἔτσι καταργεῖται μὲ τὸ μέσο τῶν συστηματικῶν περιστροφῶν. Ἡ κρατική ὑπηρεσία θὰ πρέπει νὰ πάψει νὰ εἶναι μιὰ κ α ρ ρ ι έ ρ α καὶ ἀκόμα ἓνα ἐ π ά γ γ ε λ μ α. Εἶναι σίγουρο ὅτι στήν πρακτικὴ αὐτὰ τὰ κοινὰ θὰ δημιουργήσουν ἀνυπερβλήτες δυσκολίες, ἀλλὰ ὁ Λένιν ἀπὸ πολὺ καιρὸ ἐξέφρασε τὴν περιφρόνησή του γιὰ σχέδια ἐπανάστασης χ ω ρ ι ε δ υ σ κ ο λ ι ε ς ! Οἱ ἀναπόφευκτες συγκρούσεις δὲν θὰ λυθοῦν ἐντελῶς μὲ διατάγματα: θὰ στοιχειοθετήσουν ἓνα ἱστορικὸ καὶ πολιτικὸ πρόβλημα, θὰ ὀρίσουν ἓναν πραγματικὸ συσχετισμὸ δυνάμεων. Ἡ μπολσεβίικη ἐπανάσταση δὲν σταμάτησε μπροστὰ στὴ συνταγματικὴ Συνέλευση, ἀλλὰ τὴν διέλυσε. Οἱ ἐπιτροπὲς ἐργατῶν, ἀγροτῶν καὶ στρατιωτῶν γεννή-

θησαν. Αὐτὰ τὰ πρωτότυπα ὄργανα τοῦ Κράτους, πού ξεπήδησαν μέσα στήν πυρκαγιά τοῦ κοινωνικοῦ πολέμου (καὶ ἤδη παρόντα μέσα στήν ἐπανάσταση τοῦ 1905) ἐξαπλώθηκαν ἀπὸ τὸ χωριὸ μέχρι τὴν πόλη τὴ χώρα διαδοχικὰ ἀπὸ μονάδες πλατιά γεωγραφικὰ ὁργανωμένες· ἡ συγκρότησή τους δὲν διεπτόταν ἀπὸ καμιά προκατάληψη πάνω στὸ «δικαίωμα τῶν ἀνθρώπων» καὶ στήν «παγκόσμια φήφο, ἐλεύθερη, ἄμεση καὶ μυστική!».

Τὸ κομμουνιστικὸ κόμμα ἀρχίζει τὸν ἐμφύλιον πόλεμον καὶ τὸν κερδίζει, καταλαμβάνει τὶς θέσεις - κλειδιά μὲ τὴν στρατιωτικὴ καὶ κοινωνικὴ σημασία, πολλαπλασιάζει χίλιες φορές τὰ μέσα του προπαγάνδας καὶ ζύμωσης, παίρνοντας τὰ δημόσια κτίρια καὶ οἰκοδομήματα, σχηματίζει χωρὶς διαδικαστικὰ καθυστερήσεις τὰ «δουλοκράτηματα ἐργατῶν», γιὰ τὰ ὁποῖα μιλάει ὁ Λένιν, τὴν κόκκινη φρουρά, τὴν ἐπαναστατικὴ ἀστυνομία. Στὶς συνελεύσεις τῶν Σοβιετ, πλειοψηφοῦν μὲ τὸ σλόγκαν :

Μήπως αὐτὴ ἡ πλειοψηφία εἶναι ἓνα νομικὸ γεγονός, ἀριθμητικὰ κοινὸ καὶ ψυχρὰ τυπικὸ; Καθόλου. Ὅποιοσδήποτε — κατάσκοπος ἢ εἰλικρινὴς ἐργάτης, ἀλλὰ ἀπατημένος — ψηφίζει ἔτσι πού τὸ Σοβιετ νὰ ἐγκαταλείψει τὴν ἐξουσία πού κατέκτησε μὲ τὸ αἷμα πού χύθηκε ἀπὸ τοὺς προλεταριακοὺς ἀγωνιστὰς ἢ νὰ ἔρθει σὲ συνεννόηση μὲ τὸν ἐχθρό, θὰ διωχτεῖ μὲ κλωτσιὰς ἀπὸ τοὺς συντρόφους τοῦ πού ἀγωνίστηκαν μαζί του. Καὶ δὲν θὰ συζητηθεῖ πολὺ τὸ νὰ καταταχτεῖ σὲ μιὰ νόμιμη μειονότητα, ἐνοχὴ ὑποκρισίας πού ἡ ἐπανάσταση δὲν ἔχει ἀνάγκη, ἐνῶ ἡ ἀντεπανάσταση τρέφεται ἀπ' αὐτήν.

VIII

Πάνω στὶς ἴδιες θεμελιακὰς γραμμὰς, διαφορετικὰ ἱστορικὰ δεδομένα ἀπ' αὐτὰ τοῦ 1917 στὴ Ρωσία — φρέσκα πτώση τοῦ φεουδαρχικοῦ δεσποτισμοῦ, καταστροφικὸς πόλεμος, ρόλος τῶν ἐπιπορευτικῶν ἡγετῶν — θὰ μπορέσουν νὰ προσδιορίσουν ἄλλες πρακτικὰς διαμορφώσεις τοῦ δικτύου βάσης τοῦ Κράτους. Ἀπὸ τότε πού ἀπέριψε τὸν οὐτοπισμὸ, τὸ προλεταριακὸ κίνημα θρῖσκει τὸ δρόμο του καὶ ἐξασφαλίζει τὴν ἐπιτυχία του χάρις στήν ἀκοιδὰ πληρωμένη ἐμπειρία πού ἀπέκτησε ὄχι μόνο ἀπὸ τὸν τρόπο παραγωγῆς καὶ τὴν δομὴ τῶν σημερινῶν Κρατῶν, ἀλλ' ἐπίσης ἀπὸ τὰ

λάθη στρατηγικής της προλεταριακής επανάστασης, τόσο στον «ξεστό» εμφύλιο πόλεμο — μέσα στον οποίο οι δημοσπονδιακοί του 1871 έπεσαν ενδοξα όσο και στο «ψυχρό» κοινωνικό πόλεμο, όπου χάσαμε, μεταξύ 1917 και 1926, τη μεγάλη μάχη της Ρωσίας που αντέτασσε τη Διεθνή του Λένιν στον καπιταλισμό όλου του κόσμου που υποστηρίζονταν στην πρώτη γραμμή από την άπαίσιια συνεργασία όλων των όππορτουμιστών.

Οι κομμουνιστές δεν έχουν κωδικοποιημένα συντάγματα να προτείνουν. Έχουν το δικαίωμα και τη δύναμη της αρχουσας τάξης να γκρεμίσουν έναν κόσμο από φευτιές κι από αποκρυσταλλωμένα συντάγματα. Ξέρουν καλά ότι μόνο ένας επαναστατικός κι ολοκληρωτικός μηχανισμός δύναμης κι εξουσίας, που δεν αποκλείει κανένα μέσο, θα μπορέσει να καταφέρει ώστε τα αίσχρα υπολείμματα μιας εποχής βαρβαρότητας να μην ξαναζήσουν κι ώστε το τέρας του κοινωνικού προνομίου να μη ξανασηκώσει το κεφάλι, πεινασμένο από εκδίκηση κι υποδούλωση, κραυγάζοντας φεύ-πικα για χιλιοστή φορά έ λ ε υ θ ε ρ ί α !